

MUSIIKKITYÖPAJOISSA HARJOITELLAAN KEHON JA KORVAN YHTEISPELIÄ

Musiikkityöpajoissa harjoitellaan soittamaan itse rakennetuilla soittimilla ja käyttämään myös omaa kehoa soittamiseen. Lisäksi lauletaan Topeliuksen sanoittamia koululauluja, jotka ovat melodisesti haasteellisia ja äänellisesti kehittäviä.

Musiikkityöpajoissa rohkaistutaan soittamaan ja laulamaan sekä tuottamaan tarinaa musiikin avulla. Yhteismusisoinnissa on tärkeää kuunteleminen ja reagoiminen toisten antamiin impulsseihin.

Musiikkityöpajat sisältävät laulut sanoineen sointumerkein varustettuna, laulujen nuottimateriaalin, ohjeet laulun opetukseen ja harjoitteluun, soitinostinaatioita lauluihin sekä erilaisia kehittäviä rytmi- ja melodiaharjoitteita.

Olemme laatineet työhjeisiin esimerkkitunnit. Ohjeissa olevista harjoituksista voi kuitenkin koota sopivan tunnin mielensä mukaan. Yhden harjoituksen tekemiseen kannattaa varata suunnittelussa aikaa n. 10-20 minuuttia. Esimerkkitunneille valittuihin lauluihin löytyy valmiit soitinostinaatiot. Niitä mukaellen voi säestää muitakin lauluja.

Soitinostinaatio tarkoittaa soittimilla soitettavaa säestys-stemmaa, joka on kuvattu nuotein tai muuten helppotajuisin kuvioin ja merkein. Lauluihin voi halutessaan rakentaa myös tanssikoreografian.

Mikäli aikaa on, muutkin kuin soitinryhmäläiset voivat harjoitella soitinostinaatioita (rytmi- tai sointusäestys). Rytmikkaan perustuvia soitinostinaatioita voidaan soittaa soittimilla tai ilman, vaikkapa käsillä taputtaen tai koulun omia soittimia hyödyntäen.

Työpajojen edetessä kannattaa tunnin aikana kerrata aina uutena opetellun laulun lisäksi aikaisemmin opitut laulut ja mahdolliset säestykset. Toisto on tärkeää, jotta laulu ja soitto jäävät mieleen ja lihasmuistiin. Laulun opetuksessa voi varioida opetusjärjestystä opettamalla ensin vaihtoehtoisesti sanat tai sävelen.

KESÄPÄIVÄ KANGASALLA

Kerhokerta 4 draama- ja soitinrakennusryhmille
Kerhokerta 5 puvustus- ja lavastusryhmille

Tavoitteet	Kerrataan aiemmin opitut laulut Kaiku ja Rekipolska. Opetellaan uusi laulu, Kesäpäivä Kangasalla. Käytetään ääntä ilmaisuvälineenä. Opitaan Rekipolskan kolmijakoinen rytmi.
Tila	Luokkahuone tai musiikinluokka
Välineet	Säestys-cd Nuottimateriaali Tarpeen mukaan rytmisoittimia

Sisältö

1. Lauletaan opitut laulut Rekipolska ja Kaiku.
2. Opetellaan uusi laulu Kesäpäivä Kangasalla, vain melodia.
 - Ohjaaja soittaa tai laulaa laulun ensimmäisen säkeistön.
 - Ohjaaja laulaa laulun pätkissä säe kerrallaan ilman sanoja, lapset toistavat pätkät kaikuna.
 - Lauletaan koko melodia kolme kertaa ilman sanoja, sanat opetellaan vasta seuraavalla kerralla.
3. Ohjaaja käy lyhyesti läpi työvaiheet musiikkityöpajoissa. Niissä tehdään rytmi- ja melodiaharjoituksia, opetellaan näytelmässä käytettävät laulut ja mikäli aikaa on, myös soitinostinaatioita.
4. Keskustellaan lasten kokemuksista teatterissa, konserteissa, elokuvissa tai oopperassa. Onko lasten näkemissä esityksissä ollut mukana musiikkia? Mikä on ollut musiikin rooli esityksen kulussa?
5. Keskustellaan lasten esiintymiskokemuksista ja jännittämisestä.
6. Äänenkäyttöharjoitus "Eläinääniä"

Tämän harjoituksen avulla kannustetaan lapsia esittämään roolia, käyttämään omaa ääntään ilmaisuvälineenä ja kuuntelemaan myös muita.

 - Ohjaaja kuiskaa jokaiselle ryhmän jäsenelle, mitä eläintä he esittävät esim. kana, lehmä, lintu/ käki, sika, lammas, hevonen.
 - Lapset hajautuvat ja alkavat äänteleämään roolinsa mukaisesti.
 - Lapset hakeutuvat omien eläintensä mukaisesti ryhmiin äänien perusteella.
7. Äänenkäyttöharjoitus "Laulava käsi"

Tämän harjoituksen tarkoituksena on rohkaista edelleen lasta äänen käytössä ja keskittymään parin kanssa työskentelyyn.

- Korkea-matala: Ohjaaja liikuttaa kättään ylös ja alas tuottaen samalla ääntä, joka nousee ja laskee käden mukana.
- Oppilaat toistavat harjoituksen pareittain.
- Kovaa-hiljaa: Sama harjoitus kahdella kädellä siten, että käsien etääntyessä toisistaan äännellään kovaa ja käsien lähentyessä hiljennetään.

8. Opetellaan Rekipolskan kolmijakoinen rytmi erilaisilla harjoituksilla.

- Opetellaan laulun kolmijakoinen rakenne lallattamalla melodiaa piirissä ilman sanoja ja niaamalla aina, kun alkaa uusi säe.
- Sama harjoitus toistetaan käsi kädessä piirissä kävellen ja säkeen vaihtuessa vaihdetaan suuntaa, b-osan aikana voidaan vaihtelun vuoksi kävellä sumppuun piirin keskelle kädet ylös nostaen ja takaperin purkautuen.
- Harjoitellaan säestysostinaation rytmi laskemalla piirissä kävellen askeleita kolmeen.
- Seuraavaksi istutaan piirissä ja harjoitellaan erottamaan kolmijakoisesta rytmistä ykkönen ja kolmonen lyömällä kädet reisiin ykkösellä ja kolmosella ja levittämällä kakkosella kädet auki sivulle tauon merkiksi.
- Rytmi harjoitellaan laulun ja myös säestyksen kanssa. Ohjaaja voi säestää itse haluamallaan soittimella tai käyttää säestys-cd:tä.

9. Mikäli tämän työpajatunnin osallistujat tulevat esityksessä myös soittamaan, käytetään edellisen tuokion harjoituksiin korkeintaan 20 minuuttia ja lisäksi ryhdytään opettelemaan Rekipolskan soitinostinaatioita myös soittimilla. Muussa tapauksessa voi edellisen tuokion harjoituksiin käyttää enemmän aikaa.

- Kun kolmijakoinen rytmi (taa-tauko-taa) osataan hyvin, siirretään sama rytmi valittuihin rytmisoittimiin.
- Soittoa harjoitellaan myös laulun ja säestyksen kanssa.

PIKKU LAURI, AAMULAULU TAI REIPPAAT POJAT

Kerhokerta 7 draama- ja soitinrakennusryhmille
Kerhokerta 8 puvustus- ja lavastusryhmille

Tavoitteet	Kerrataan opitut laulut Rekipolska ja Kaiku. Jatketaan Kesäpäivä Kangasalla -laulun opettelua. Tehdään rytmittäviä kehittäviä harjoituksia. Kerrataan rekipolskan kolmijakoinen rytmi taputtaen ja/tai soittimin. Opetellaan uusi laulu Pikku Lauri, Aamulaulu tai Reippaat pojat.
Tila	Luokkahuone tai musiikinluokka
Välineet	Nuottimateriaali Säestys-cd Muita soittimia valinnan mukaan

Sisältö

1. Kerrataan Kaiku.
Lauletaan 1-2 kertaa koko laulu.
2. Lallatetaan säestyksen kanssa edellisellä kerralla opeteltu melodia Kesäpäivä Kangasalla.
 - Ohjaaja lukee laulun sanat runona.
 - Keskustellaan tekstistä ja selvitetään outojen sanojen merkitys.
 - Ohjaaja lausuu tekstin säe kerrallaan ja lapset toistavat sen kaikuna.
 - Lausutaan yhdessä tekstiä musiikin rytmissä ilman melodiaa.
 - Yhdistetään melodia ja sanat säe kerrallaan.
 - Lauletaan laulu kaksi kertaa säestyksen kanssa.
3. Opetellaan säilyttämään peruspulssi, vaikka tahtien määrää varioidaan.
Rytmi kutistuu:
 - Ohjaaja laittaa piirissä kiertämään viisi iskua, jonka kaikki vuorotellen toistavat.
 - Kun kierros on menty loppuun, määrä vähennetään neljään, seuraavalla kierroksella kolmeen, jne.
4. Opetellaan säilyttämään oma rytmi orkesterissa.
Rytmiharjoitus ryhmissä:
 - Ohjaaja laittaa liikkeelle rytmin neljän sykkeessä, jota kaikki toistavat, kunnes rytmi osataan.
 - Piiri jaetaan kahteen ryhmään ja opetellaan toinen rytmi neljän sykkeessä.
 - Rytmit taputetaan/soitetaan päällekkäin.
 - Seuraava rytmi opetellaan samalla tavalla, ja kaikki kolme rytmiä soitetaan päällekkäin, jne.
 - Sama harjoitus voidaan toteuttaa soittimin.
5. Opetellaan käyttämään koko kehoa rytmissä ja säilyttämään se fyysisen toiminnan ohessa.

- Nimetään tilassa luontevat neljä suuntaa esim. eteen, ovelle, ikkunalle, taakse.
- Harjoitellaan hyppimään matalaa tasahyppyä aina neljän hypyn jälkeen suuntaa vaihtaen
- eteen neljä – taakse neljä – ovelle neljä – ikkunalle neljä – eteen neljä jne.
- Kun tämä osataan, hypitään koko sarja siten, että hyppyjen määrä vähenee joka kierroksella: ensin neljä hyppyä neljään suuntaan, kolme hyppyä neljään suuntaan, jne.
- Hyppysuuntien järjestys on aina sama.
- Pyrkimyksenä on saada kaikki pysymään rytmissä harjoituksen alusta loppuun saakka.

6. Kerrataan Rekipolska laulamalla koko laulu 1-2 kertaa.

- Kerrataan Rekipolskan kolmijakoinen rytmi taputtamalla ja/tai piirissä kävellen ja/tai tanssien ja/tai soittaen soittimin.

7. Opetellaan uusi laulu Pikku Lauri, Aamulaulu tai Reippaat pojat.

- Ohjaaja lukee laulun sanat runona.
- Keskustellaan tekstistä ja selvitetään outojen sanojen merkitys.
- Ohjaaja lausuu tekstin säe kerrallaan ja lapset toistavat sen kaikuna.
- Lausutaan yhdessä tekstiä musiikin rytmissä ilman melodiaa.
- Yhdistetään melodia ja sanat säe kerrallaan.
- Lauletaan laulu kaksi kertaa säestyksen kanssa.

PIKKU LAURI, AAMULAULU, REIPPAAT POJAT TAI SYLVIAN LAULU

Kerhokerta 10, yhteisharjoitus kaikille ryhmille

Tavoitteet	Kerrataan ja harjoitellaan jo opittuja lauluja. Harjoitellaan uusi laulu.
Välineet	Säestys-cd Säestyssoittimia valinnan mukaan Nuottimateriaali Soitinostinaatit

Sisältö

1. Harjoitetaan huomiokykyä ja reagoidaan nopeasti muiden impulsseihin.
Sähköposti:
 - Muodostetaan piiri ja ohjaaja lähettää liikkeelle sähköpostin ojentamalla terävästi kätensä sivulle ja sanomalla Zip! siihen suuntaan, johon tahtoo vietin lähettää.
 - Viesti kulkee nopeasti koko piirin kättä sivulle ojentamalla (vain kyynärvarresta, että tarvittava tila pysyy kohtuullisena ja viesti kulkee nopeasti).
 - Kiinnitetään huomiota siihen, että sekä Zip-ääni että käden ojennus ovat selkeitä.
 - Seuraavaksi harjoitellaan suunnan vaihto, joka tapahtuu kääntymällä viestin lähettäjään päin ja nostamalla molemmat kädet pystyyn kyynärvarsista ja sanomalla Pop!
 - Viimeksi harjoitellaan viestin lähetys piirin läpi kelle tahansa osallistujista ojentamalla käsi terävästi vastaanottajaa kohti ja sanomalla Zäp!
 - Harjoitusta jatketaan piirissä, ja viestin saanut lapsi saa päättää, mitä ääntä ja liikettä kulloinkin käyttää.
2. Kerrataan Rekipolska ja Kaiku.
 - Kerrataan Rekipolska laulaen, soittaen ja mahdollisesti tanssien (jos tässä vaiheessa tiedetään, että esityksessä käytetään tanssia tämän laulun kohtauksessa).
 - Kerrataan Kaiku laulaen ja soittaen
3. Opetellaan uusi laulu, joko Pikku Lauri, Reippaat pojat, Aamulaulu tai Sylvian laulu.
4. Opetellaan käyttämään laulua kommunikointivälineenä improvisoiden.
Resitatiivi – puhelaulu:
 - Ohjaaja näyttää mallin, käyttää puheen sijasta vapaasti improvisoitua laulua kertoessaan pienen tarinan tai keskustellessaan lapsen kanssa.
 - Improvisoidaan pieni kohtaus ”kaupassa”, lapsi puhuu ja ohjaaja laulaa vuorosanansa.
 - Lapset keskustelevat laulaen ohjaajan näyttämän mallin mukaan pareittain vapaasti improvisoiden.

- Keksitään tarinaa laulaen piirissä, kukin jatkaa vuorollaan laulamalla pienen pätkän vapaasti assosioiden ja improvisoiden.

5. Harjoitellaan ja kerrallaan aiemmin opittuja lauluja ja soitinostinaatioita.

- Kerrataan Kesäpäivä Kangasalla laulaen ja soittaen.
- Lauletaan laulu piirissä kädet kyynärvarsista ristiin asetettuna kädet käsissä ja keinutaan kolmijakoisen rytmin tahdissa. Lauluun voi helposti kehittää valssin tai piiritanssin.

Huomioitavaa

Käydään läpi soitinostinatio paperilla, stemmat on kuvattu lyönti-tauko -merkein.

Harjoitellaan soittamista stemma kerrallaan ilman säestystä ja säestyksen kanssa.

Lopuksi soitetaan kaikki stemmat nauhan tai muun säestyksen kanssa.

Esityksessä käytettävät laulut ja niiden määrän voi valita.